

TANTÁRGYLEÍRÁS

A tantárgy címe: A szegénység szociálpolitikai összefüggései

Kódja: BTSZ105MA_K3

A tárgy típusa: szeminárium/előadás/gyakorlat

Óraszám/hét: 2

Kredit érték: 3

Képzés: Szociálpolitika MA (nappali)

Félév: 2021/2022. 2. félév

A félév programja, témakörei:

A) Majtényi Balázs – Majtényi György (2012): Cigánykérdés Magyarországon

- „Eltársak, ha van szívük...” A cigánykérdés története 1945-1961
- „Az élet viszi a dolgot...” A cigánykérdés története 1961-1989

B) Ferge Zsuzsa (2000): Elszabaduló egyenlőtlenségek

- A rendszerváltás társadalmi hatásai nemzetközi összehasonlításban

C) Felemelkedés közös erővel: a tartós mélyszegénység csökkentése célhoz kötött támogatások révén

- Háttér tanulmány: a tartós szegénység csökkentésének lehetséges eszközei Magyarországon (Scharle Ágota)

D) Kovács Katalin – Váradi Mónika (szerk.)(2013): Hátrányban, vidéken

- Váradi Mónika Mária–Schwarcz Gyöngyi: „Itt kis léptékekben kell gondolkodni”

Követelmények:

- folyamatos készülés, a félév során a választott témakörökben referálás, előadások tartása a kijelölt témakörökben
- aktív részvétel az órai vitákban
- félév végén záró szemináriumi dolgozat leadása
- a félév során maximum 3 hiányzás megengedett

Tantárgy kódja: BTSZ106MA-K3

Tantárgy neve: Közpolitikák I.

Oktató: Dr. Krémer Balázs

Tematika **2021/2022. tanév 2. félév**

A kurzus célja:

A különféle közpolitikai koncepciók megismerése, a tágran értelmezett kormányzati cselekvések elméleti összefüggéseinek és gyakorlati megvalósulásainak elemzése.

A kurzus menete:

A különféle kormányzati cselekvések (kötségvetésből közvetlenül finanszírozott állami/kormányzati programok; decentralizált (önkormányzati) feladatkörök, privát szereplők állami kötelezése és cselekvésük szabályozása/korlátozása; kommunikatív magatartásformák, kampányok és „hatni akaró üzenetek” stb.) sajátosságainak megismerése. Annak tisztázása, hogy e közpolitikai cselekvések, akciók mennyiben jelentenek alternatív megoldási lehetőséget ugyanolyan közpolitikai cselekvések technikai kivitelezéséhez, illetve hogy mennyiben alkalmazhatók különféle célokra. A kormányzati cselekvésekre ható társadalmi nyomásgyakorlások (pl. lobbi, mozgalmi és civil nyomások; problémák értékalapú tematizálása és a közbeszéd/közgondolkodás befolyása, nyilvánosság stb.) különféle megnyilatkozásai és azok sajátosságai.

Vizsgakövetelmények:

Az órán tárgyalt közpolitikai témák fontosabb sajátosságainak ismerete és konkrét helyzetekre történő alkalmazása.

Tantárgy kódja: BTSZ107MA-K3
Tantárgy neve: Közpolitikák II. (gyak.)
Oktató: Dr. Krémer Balázs

Tematika

2021/2022. tanév 2. félév

A kurzus célja:

Különféle közösen kiválasztott közpolitikai témákban a lehetséges beavatkozási alternatívák feltárása; a különféle döntési opciókat támogatók és ellenzők sajátos érveinek és szociológiai sajátosságainak a beazonosítása és elemzése.

A kurzus menete:

Közösen kiválasztott témakörökben a csoport a különböző döntési és beavatkozási alternatívákat előre beazonosítja, majd az egyes közpolitikai döntési lehetőségek mentén csoportokat („frakciókat”) alakítanak, a saját álláspontjukat kifejtve, a konkurens alternatívát kritizálva és támadva, az órán megvitatjuk a lehetséges közpolitikák előnyeit és hátrányait, majd közösen, valamiféle kompromisszum, közös állásfoglalás kialakítására teszünk kísérletet.

A kurzus témáit a hallgatókkal közösen döntjük el, javasolt témák részben különféle általános emberi és állampolgári jogi témák (pl. eutanázia, a családi együttélés jogi normái, abortusz stb.), különféle esélyegyenlőségi témák (kisebbségekkel szembeni diszkrimináció tilalma, társadalmi cselekvést és aktivitást megerősítő intézkedések; nyilvánosságban történő nyelvhasználat szabályozása stb.); különféle szociálpolitikai és társadalmpolitikai témák (közszolgálatok centralizálása/decentralizálása; privatizáció és kiszereződés; tendereztetés és versenyeztetés stb.); a szociálpolitikán kívüli, különféle társadalmpolitikai területeken is (lakás- és településpolitika, infrastruktúra-fejlesztés, környezetvédelem stb.).

A gyakorlati jegy megszerzésének módja:

Az órára való felkészülés és részvétel alapján, részletes szóbeli értékelés és megbeszélés nyomán.

BTSZ 120 MA
BTSZ 108 MA K3
Projekt alapú fejlesztések intézményrendszere
Fejlesztési stratégiák és szociális projektek
Szociológia MA
Szociálpolitika MA
2021/2022. II. félév

A tantárgy célja a társadalmi innováció fejlesztési kereteinek, általános céljainak, stratégiai rendszerének és intézményrendszerének megismertetése, a stratégiai gondolkodás képességének fejlesztése. A tantárgy keretén belül a projektalapú fejlesztések intézményrendszerének megismerése a szociális beruházási stratégia keletkezésének, szerkezetének és implementációjának középpontba állításával történik. A programban bemutatásra kerülnek a globális és nemzeti tervezési és fejlesztési rendszerek, a társadalmi beruházás stratégia megvalósításának módszertani és intézményi keretei, jellemzői példái. A program keretében meghatározásra kerül a szociális beruházás fogalma, a konkurens stratégiákkal (pl. harmadik út) szembeni egyedi jellemzői, megvalósításának nemzeti keretei és projektjei.

A feldolgozandó témakörök:

- 1. Az európai szociális dimenziót alkotó szakpolitikák keretrendszere**

Kötelező olvasmány

Fehér könyv Európa jövőjéről

https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/feher_konyv_europa_jovojerol_hu.pdf

https://kamaraonline.hu/wp-content/uploads/2017/03/50035_feher_konyv_europa_jovojerol_hu.pdf

Ajánlott olvasmány

A new welfare architecture for Europe? Report submitted to the Belgian Presidency of the European Union (Final version, September 2001) by

Gosta Esping-Andersen, Duncan Gallie, Anton Hemerijck, and John Myles

https://www.researchgate.net/publication/238758771_A_NEW_WELFARE_ARCHITECTURE_FOR_EUROPE_Report_submitted_to_the_Belgian_Presidency_of_the_European_Union

Amit nem tudsz a kapitalizmusról

https://www.youtube.com/watch?v=th3KE_H27bs

- 2. A Fejlesztési Stratégiák Intézményrendszere és prioritásai**

Kötelező olvasmány

Az Európai Bizottság prioritásai

https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024_hu

Ajánlott olvasmány

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-economic-social-committee_en

- 3. 4. Strukturális Alapok, ESZA, az Európai Szociális Modell jövője**

Kötelező irodalom

Vitadokumentum Európa Szociális Dimenziójáról

https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-social-dimension-europe_hu.pdf

Ajánlott irodalom

Csoba Judit (2000): A Strukturális alapok szerepe a gazdasági és szociális kohézióban
In: Gyulavári Tamás (szerk.) Az Európai Unió szociális dimenziója, Budapest
Szociális és Családügyi Minisztérium, Budapest 149-191.

Az Európai Szociális Alap hivatalos oldala

<http://ec.europa.eu/esf/home.jsp?langId=hu>

ESF promo film

<http://ec.europa.eu/avservices/video/player.cfm?ref=I071595&sitelang=en&videolang=HU>

ESZA magyar nyelvű oldala

<http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=67&langId=hu&newsId=8229>

Foglalkoztatásért, szociális ügyekért és társadalmi befogadásért felelős főigazgatóság portálja

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1&langId=hu>

Balás Gábor - Jakab Gábor - Koltai Luca - Kovács István Vilmos - Ruzskai Zsolt - Sziklai István (2018): Az ESZA célkitűzéseinek változása, az alap prioritásai, történeti távlatból. In: Balás Gábor - Koltai Luca (szerk.): *Humánfejlesztés-politika. Első kötet: Az Európai Szociális Alap 60 éve.* HÉTFA Kutatóintézet Kft.

5.-6. A Szociális Beruházás stratégiája és a harmadik út modellek

Kötelező olvasmány:

Tanyi Attila (2007): *A harmadik út értékrendszere* In Az európai szociális modell
Progresszívpolitika 2007 tavasz-ősz 3. szám 8-30. old.

http://www.attilatanyi.com/uploads/2/5/0/0/25004408/harmadikut_progresszivpolitika.pdf

Ajánlott irodalom

Giddens, Anthony [1998], *The Third Way: the Renewal of Social Democracy*, Polity
Szociális beruházás stratégia

<https://eur->

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0083:FIN:HU:PDF](https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0083:FIN:HU:PDF)

A szociális jogok európai pillérei

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=hu&catId=1226>

A szociális jogok európai pillérének 20 alapelve

https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_hu

7. Magyarország Nemzeti Reform Programja és Konvergencia Programja (Az Európai Szemeszter és a szociális beruházás stratégiájának megjelenése Magyarországon)

Kötelező olvasmány

Magyarország 2019. évi Nemzeti Reformprogramja

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2019-european-semester-national-reform-programme-hungary_hu.pdf

Ajánlott olvasmány

Magyarország 2018-2022 Konvergencia programja

<https://www.kormany.hu/download/2/c0/61000/KP2018.pdf>

8. Magyarország partnerségi megállapodás és szociális dimenzió

Kötelező olvasmány

1064/2019. (II. 25.) Korm. Határozat a 2021–2027 programozási időszakra való felkészülés keretében új forráselosztási eszközök kidolgozásáról

http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=212943.365052

Ajánlott olvasmány

Magyarország Partnerségi Megállapodása a 2014–2020-as fejlesztési időszak

9. A szociális beruházási stratégia megjelenése a hazai szakirodalomban és az operatív programokban

http://palvazat.gov.hu/2014_2020_as_operativ_programok_tarsadalmi_egyeztetese

10. A szociális beruházási stratégia érvényesülése a hazai gyakorlatban

(Egy tetszőlegesen választott fejlesztési program elemzése)

A vizsgakövetelmények:

- a kötelező olvasmányként megjelölt források és irodalmak részletes ismerete (ZH)
- a fejlesztési stratégia európai és hazai gyakorlatának, intézmény és eszközrendszerének ismerete (ZH)
- egy téma átfogó elemzése egy prezentáció (PPT) és egy tanulmány (20 000 karakter) keretében

Debrecen, 2022. február 11.

Csoba Judit

TANTÁRGYI TEMATIKA

A tantárgy címe:
Szociális igazgatás /BTSZ109-MA/
A szak megnevezése (N/L): Levelező MA Szociálpolitika
Az oktató neve: Dr. Szarvák Tibor

A tantárgy oktatási céljainak lényegi összefoglalása

Ebben a félévben olyan ismeretekre helyezük, ami a hazai önkormányzatiság átalakulását mutatja be a szociális fejlesztések, szociális problémák; a szubszidiaritás (az alulról jövő fejlesztések) fókuszának tükrében.

Történetileg is foglalkozunk az önkormányzat definícióival (szerep és hatásköreivel), önkormányzati szakpolitikákkal (pl. felzárkózásügy; fogyatékosügy; Magyary Zoltán Közigazgatásfejlesztési Program). Lényeges beszélnünk arról, hogy a múlt század harmincas éveiben milyen innovációval teremtette meg Magyary Zoltán közigazgatástudományt.

Az a célunk, hogy a hallgatók bepillantást kapjanak abba a folyamatba, amely az országos szakpolitika helyi kialakítását és megvalósítását jelenti. Mindez különösen akkor érvényesül, amikor megismerjük az igazgatás tevékenységének mérését (Jó Állam, jó kormányzás program) és az önkormányzatok tevékenységét ellenőrző ÁSZ ellenőrzési tapasztalatokat.

A kurzus záró eleme az eredmények lényegének kiemelése, milyen mérési, tevékenységi mutatót találhatunk egy helyi önkormányzati tevékenység működésének hatásmérésére.

A félév tematikája

A félév folyamán tárgyalt főbb témakörök:

- Önkormányzati szerepek és hatáskörök retrospektív értékelése: Magyary Zoltán tevékenységétől a kilencvenes évekig. Alapfogalmak átalakulása: szubszidiaritás, képességmegtartó népesség, népességmegtartó képesség
- Szakpolitikák napjainkban, önkormányzati feladatok: fogyatékosügy, felzárkózásügy és a modern közigazgatás programja (Magyary Program)
- Jó állam, jó kormányzás: A közszolgáltatásfejlesztés mérhetőségétől az önkormányzati ellenőrzések rendszerszintű tanulságáig.

Értékelés

- A kurzus teljesítésének feltétele a témakörökhöz kapcsolódó beadandó feladat teljesítése, megvédése

- Aktivitás, részvétel; órai munka: egy szervezeti ábra bemutatása

Kötelező és ajánlott irodalom

- MaHolnap - Társadalmi Felzárkózási Periodikák 1-2 szám
<https://tamogatottfejlesztések.szgyf.gov.hu/2014-20/index.php/kommunikacio-7/> [HYPERLINK "https://tamogatottfejlesztések.szgyf.gov.hu/2014-20/index.php/kommunikacio-7/hirek"](https://tamogatottfejlesztések.szgyf.gov.hu/2014-20/index.php/kommunikacio-7/hirek)
[HYPERLINK "https://tamogatottfejlesztések.szgyf.gov.hu/2014-20/index.php/kommunikacio-7/hirek"](https://tamogatottfejlesztések.szgyf.gov.hu/2014-20/index.php/kommunikacio-7/hirek)
[HYPERLINK "https://tamogatottfejlesztések.szgyf.gov.hu/2014-20/index.php/kommunikacio-7/hirek"](https://tamogatottfejlesztések.szgyf.gov.hu/2014-20/index.php/kommunikacio-7/hirek)
- Szarvák Tibor - Jász Krisztina: Az esélyegyenlőségi politika Janus-arca. Kistélepülések, társadalmak, konfliktusok, POLITIKATUDOMÁNYI SZEMLE 14: (2) pp. 135-155.
- A választott témára vonatkozó egyéb adatforrások és dokumentumok, interjúalanyok megtalálása, feldolgozása és bemutatása.
- Pálné Kovács Ilona: Helyi kormányzás Magyarországon. Budapest, 2008, Dialóg Campus Kiadó, 320 oldal.
- E-learningre feltöltött anyagok.

(1.) Tantárgy neve: Munkaerőpiac és oktatás	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása : kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke , „képzési karaktere” ¹³ : elmélet 40% gyakorlat 60%	
A tanóra ⁶¹ típusa : szem. és óraszám a: 2 az adott félévben , Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők ⁶² -	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ⁶³): gyj Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok ⁶⁴ -	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2	
Előtanulmányi feltételek -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A kurzus során a képzés és munkaerőpiac illeszkedését tanulmányozzuk. Elsőként a munkaerőpiac gazdaságtanának alapjait sajátítják el a hallgatók (a munkaerőpiac áttekintése, beruházások az emberi tőkébe, nem, faj és etnikum a munkaerőpiacon, kereseti egyenlőtlenségek), majd az emberi erőforrások, emberi tőke elméleteket tekintjük át, végül a munkaerőpiac képzési rendszerrel való illeszkedéséről lesz szó (alacsonyan iskolázottak, középfokú végzetek és felsőfokú végzetek a hazai munkaerőpiacon).</p> <p>During the semester, we deal with the relation between the education system and the labour market. At first, we deal with the economics of the labour market (introduction to the economics of the labour market, human capital investment, gender, race and ethnicity in the labour market, income inequalities), than we deal with human capital theories, than with different education levels and their labour market benefits in Hungary.</p>	
A 2-5 legfontosabb kötelező , illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
<p>R. G. Ehrenberg, R. Smith: Korszerű munkagazdaságtan Panem Budapest 2003 (ebből 4 fejezet)</p> <p>Köllő János: A pálya szélén. Iskolázatlan munkanélküliek a poszt-szocialista gazdaságban. Osiris Budapest 2009</p> <p>Kézdí Gábor, Köllő János, Varga Júlia: Az érettségit nem adó szakmunkásképzés válságtünetei In: Fazekas Károly, Köllő János (szerk.) Munkaerőpiaci tükrök 2008 MTA Közgazdaságtudományi Intézet, Bp. 2008.</p> <p>Galasi Péter: A felsőfokú végzettségű munkavállalók munkaerőpiaci helyzete és foglalkozásuk-iskolai végzettségük illeszkedése. Budapesti Munkagazdasági Füzetek BWP MTA Közgazdaságtudományi Intézet 2008</p> <p>Kertesi Gábor, Köllő János: Felsőoktatási expanzió, „diplomás munkanélküliség” és a diplomák piaci értéke Közgazdasági Szemle 2006/március 201-225</p>	
Azoknak az előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb., KKK 8. pont) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul	
<p>a) tudása</p> <p>Magas szinten ismeri, érti és értelmezi a legfontosabb társadalomtudományi összefüggéseket. Ismeretekkel rendelkezik különösen a társadalmi egyenlőtlenség, a társadalmi igazságosság, a társadalmi kockázatok, az emberi és állampolgári jogok összefüggéseiről.</p> <p>Ismeri és érti a szociálpolitika elméletét megalapozó társtudományok, a szociológia, a jóléti közgazdaságtan, az állam- és jogtudomány, a politikatudomány fogalmi rendszereit, lényegi összefüggéseit és főbb gondolkodási irányzatait.</p> <p>Elmélyült ismeretekkel rendelkezik a társtudományoknak azokkal a részterületein, melyek szükségesek a szociálpolitika műveléséhez.</p> <p>Ismeri, érti és folyamatosan fejleszti azt a tudásanyagot, amely magabiztos szellemi, műveltségi háttérrel ad a</p>	

⁶¹ **Nftv. 108. § 37. tanóra**: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez az oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció), amelynek időtartama legalább negyvenöt, legfeljebb hatvan perc.

⁶² pl. esetismertetések, szerepjáték, tematikus prezentációk stb.

⁶³ pl. folyamatos számonkérés, évközi beszámoló

⁶⁴ pl. esettanulmányok, témakidolgozások, dolgozatok, esszék, üzleti, szervezési tervek stb. bekérése

társadalomtudományok magasabb szintű műveléséhez, az eredményes és hatékony értelmiségi munkához.

b) képességei

Ismeretei birtokában képes a társadalmi folyamatok, különösen a társadalmi szükségletek, problémák és kockázatok tudományos igényű és interdiszciplináris elemzésére.

Képes azoknak a tényezőknek az elemzésére, amelyek a szociálpolitikára hatást gyakorolhatnak.

Rendelkezik a racionális elemzés, problémamegoldás, döntéshozatal, érvelés képességével, melynek birtokában képes a szociálpolitika területére tartozó szakmai feladatok megoldására.

Rendelkezik az önálló, kreatív munkavégzés képességével, mely alapján képes önálló szakmai koncepciók kidolgozására, ismeretei és szakmai nézőpontja megújítására, koncepciójának képviselésére és mások koncepciójának elfogadására.

c) attitűdje

Felismeri a szociálpolitika művelése szempontjából releváns társadalmi értékeket, és a társadalmi igazságosságot és esélyegyenlőséget középpontba helyezve képviseli ezeket.

d) autonómiája és felelőssége

A hazai és nemzetközi szakmai folyamatok ismeretében képes szakmai állásfoglalás kialakítására és képviselésére.

Munkavégzési és társadalmi konfliktushelyzetekben önállóan és felelősen hozza meg döntéseit, következetesen képviselve a rábízottak érdekeit.

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Fényes Hajnalka PhD habil, egyetemi docens

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha van(nak) (név, beosztás, tud. fokozat):

TANTÁRGYI TEMATIKA

A tantárgy címe: Alkalmazott társadalomtudományi kutatási módszerek
A tantárgy kódja: BTSZ127MA-K3
A szak megnevezése (N/L): szociálpolitika (MA)
Az oktató neve: Molnár Éva (molnar.eva@arts.unideb.hu)

A tantárgy oktatási céljainak lényegi összefoglalása

A tantárgy célja, hogy a hallgatók alkalmazni tudják a társadalomtudományi kutatások módszereit, képessé váljanak a kutatási folyamat menedzselésére és megvalósítására. A félév során kvalitatív módszerekkel dolgoznak a hallgatók, a szakmai irányelveknek megfelelő kutatási tervet és módszertant dolgoznak ki, amelyet a gyakorlatban is alkalmaznak.

A félév témakörei

- A tudományos megismerés elméleti alapjai
- Kvalitatív módszerek a szociológiában
- Kutatási kérdések megfogalmazása
- Kutatási terv készítése
- Terepmunka szervezésének gyakorlati feladatai
- Résztvevői megfigyelés
- Interjú technikák alkalmazása
- Interjúvázlat készítésének szabályai
- A fókuszcsoportos interjú
- Elemzési lehetőségek a kvalitatív módszertanban
- Az eredmények interpretálása

A kurzus értékelése

Zárthelyi dolgozat és a félév során elvégzett kutatói feladatok – kutatási terv, interjúvázlat, interjúzás, elemzési feladatok – értékelése. A félév gyakorlati jeggyel zárul, ezért legfeljebb 3 hiányzásig teljesíthető.

Irodalom

Babbie, Earl (2001): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Balassi Kiadó, Budapest 350-437.

Ehmann Bea (2004): Tartalomelemzési módszerek a szubjektív élményvizsgálatáralaikus beszélőszövegeiben. Magyar Pszichológiai Szemle, 59, (3): 345-361.

Fónai Mihály – Kerülő Judit – Takács Péter (2001): Bevezetés az alkalmazott kutatómódszertanba. Pro Education Alapítvány, Budapest 89-105.

Geertz, Clifford (2001) Sűrű leírás. In: Geertz: Az értelmezés hatalma. Osiris, Budapest 194-226.

Heltai Erzsébet - Tarjányi József: A szociológiai interjú készítése.

<https://www.yumpu.com/hu/document/read/15698694/heltai-erzsebet-tarjanyi-jozsef-a-szociologiai-interju-melyinterju->

Héra Gábor – Ligeti György (2006): Módszertan. A társadalmi jelenségek kutatása. Osiris Könyvkiadó, Budapest 142-166.

Kovács Éva: Interjúk módszerei és technikái. In: Kovács Éva (szerk.): Közösségtanulmány. Módszertani jegyzet. Néprajzi Múzeum, PTE-BTK Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék, Budapest 269-277.

Kvale, Steinar (2005): Az interjú. Bevezetés a kvalitatív kutatás interjútechnikáiba. Jászóveg Műhely Kiadó, Budapest 161-224.

Mason, Jennifer (2005): A kvalitatív kutatás. Jászóveg Műhely Kiadó, Budapest 130-195.

Vicsek Lilla (2004): Fókuszcsoport. Osiris Kiadó, Budapest

Virág Attila (2014): Diskurzuselemzés a politika- és vezetéstudományban. Vezetéstudomány 45(3): 30-38.

TANTÁRGYI TEMATIKA

A tantárgy címe: Közösségi hálózatok
A tantárgy kódja: BTSZ128MA_K3
A szak megnevezése (N/L):
Az oktató neve: Dr. Huszti Éva

A tantárgy oktatási céljainak lényegi összefoglalása

A tantárgy keretében a hallgatók megismerkednek a kapcsolathálózati megközelítés alapjaival, fogalmi rendszerével, emellett betekintést kapnak a társas kapcsolathálózat kutatásának módszereibe. A kurzus során az általános kapcsolathálózati ismeretek mellett, a hallgatók információt kapnak a vonatkozó hazai kutatások eredményeiről, illetve a különböző társadalmi csoportok társas kapcsolatrendszerének működéséről, jellemzőiről. A tantárgy célja, hogy a hallgató képessé váljon a kapcsolathálózati megközelítésnek, a társas kapcsolatok szerepének aktualitását felmérni, illetve a társas támogató rendszer felmérésének, vizsgálatának eszközeit alkalmazni.

A tantárgy minimum követelményei

Az órák rendszeres látogatása és aktív részvétel. A hiányzás nem haladhatja meg a 3 alkalmat.

A félév tematikája

1. Bevezetés, a kapcsolathálózati megközelítés jelentősége. Társadalmi tőke, kapcsolati tőke.
2. Az egyén kapcsolatainak fontossága. Erős és gyenge kötések.
3. A társas támogató rendszer fogalma, tartalma, jellemzői, működése.
4. A társas kapcsolatok szerepe a társadalmi integráció és szolidaritás megteremtésében.
5. Az egyéni kapcsolatháló jellemzői a mai magyar társadalomban.
6. A magyarországi kapcsolatok nemzetközi összehasonlításban
7. A társas kapcsolatok vizsgálatának módszerei: névgenerátor, pozíciógenerátor, erőforrás generátor, kapcsolati napló
8. A csoport- és közösségi szintű kapcsolatok, illetve a szervezetközi viszonyok empirikus vizsgálatának módszerei
9. Bizalmas kapcsolatok és földrajzi mobilitás
10. A társas kapcsolatok szerepe, működése különböző társadalmi csoportoknál I. – A társas kapcsolatok szerepe a falusi fiatalok immobilitásában.

11. A társas kapcsolatok szerepe, működése különböző társadalmi csoportoknál II. – Szegénység és kapcsolati tőke. Társas kapcsolatok mintázata és működése szegregátumban élők körében.
12. A társas kapcsolatok szerepe, működése különböző társadalmi csoportoknál III. – Idősek társas kapcsolathálózata.
- 13-14. Prezentációk megtartása.

Vizsgára bocsátás feltételei

Az aláírás megszerzése.

Az aláírás feltétele az órák rendszeres látogatása, és aktív részvétel.

Értékelés (félévközi ellenőrzések formája, év végi értékelés módja)

Félévközi ellenőrzés: kiscsoportos prezentáció tartása minimum 2 szakirodalmi forrás feldolgozásából. A témát és a hozzá választott irodalmakat félév közben egyeztetni szükséges az oktatóval.

Év végi értékelés (kollokvium): szóbeli vizsga (online oktatás esetén írásbeli vizsga az e-learning rendszerben – feleletválasztós kérdések és esszé formájában)

Megjegyzés (feltételezett tudásanyag, előképzettségi szint)

-

Kötelező irodalom

- Albert, F.: Az idősek kapcsolathálózati jellegzetességei. Demográfia 59(1-2):173-200 DOI: [10.21543/dem.59.2-3.2](https://doi.org/10.21543/dem.59.2-3.2)
- Albert, F. - Dávid, B. (2003): Az emberi kapcsolatok alakulása Magyarországon a XX. század utolsó évtizedében. Budapest: TÁRKI. <http://www.tarki.hu/adatbank-h/kutjel/pdf/a592.pdf>
- Albert F. - Dávid, B. (2012) Az interperszonális kapcsolathálózati struktúra átrendeződése Magyarországon. In: Kovách, I. et al. (szerk.) Társadalmi integráció a jelenkori Magyarországon. Budapest: Argumentum Kiadó. 343–356.
- Albert F. – Dávid B. (2015): Mikromilió integrációs megközelítésben. A személyes kapcsolatokra vonatkozó eddigi kutatás eredményeinek áttekintése. DOI: 10.18030/socio.hu.2015.4.1
- Albert, F. – Dávid, B. (2016): A magyarországi kapcsolathálózati struktúrák jellemzői 2015-ben. socio.hu 2016/3. DOI: 10.18030/socio.hu.2016.3.22
- Albert F., -Dávid B., -Gerő M., -Hajdú, G. (2017): Kapcsolathálózati tipológia és társadalmi integráció. In: Kovách I. (szerk.): Társadalmi integráció, Belvedere

- Albert, F. – Hajdu, G. (2016): Integráltság, szegénység, kapcsolati tőke. Szociológiai Szemle 26(3): 28-55.
- Albert, F. - Dávid, B. – Hajdu, G. – Huszti, É.: Egocentric Contact Networks of Older Adults: Featuring Quantity, Strength and Function of Ties. Sociological Quarterly DOI: [10.1080/00380253.2020.1787111](https://doi.org/10.1080/00380253.2020.1787111)
- Csizmadia Z. – Huszti É.: Az egyéni, a csoport- és közösségi szintű kapcsolatok, illetve a szervezetközi viszonyok empirikus vizsgálatának módszerei. In: Hegyesi G.-Talyigás K. (szerk.) A szociális munka elmélete és gyakorlata 7. kötet. 258-298. <https://tatk.elte.hu/dstore/document/1471/Tudomanyosgondolkodas1.pdf>
- Dávid, B. – Lukács, Á. - Huszti, É. – Barna, I. (2017): Kapcsolati napló – pluszok és mínuszok. Új módszer az egocentrikus kapcsolathálózat kutatásban. In: Kovách, I. (szerk.): Társadalmi integráció. Az egyenlőtlenségek, az együttműködés, az újraelosztás és a hatalom szerkezete a magyar társadalomban. MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Szociológiai Intézet Belvedere Meridionale Kiadó. Pp.331-358.
- Gerő, M. – Hajdu, G. (2015): Az egyéni kapcsolathálókok nagysága, heterogenitása és a társadalmi integráció Magyarországon. DoI: 10.18030/socio.hu.2015.4.12
- Huszti, É. (2018): Telepi kapcsolatok. – Acta Medicinae et Sociologica. Vol.9. No.27.
- Huszti Éva (2019): A hazai pálya előnye. A társas kapcsolatok szerepe a falusi fiatalok immobilitásában. Metszetek. Társadalomtudományi folyóirat. Vol.8 (2019) No.3 pp. 23-55.

Ajánlott irodalom

- Albert F.-Dávid B: A barátokról. In: Társadalmi Riport, 1998.
- Albert F.-Dávid B. (2001): Ha elszakad a háló...A hajléktalanság kapcsolathálózati megközelítésben. Új Mandátum, Budapest.
- Albert F.-Dávid B: A kapcsolati tőke dimenziói etnikai metszetben. Társadalmi Riport 2006.
- Angelusz R.-Tardos R.: Társadalmak rejtett hálózata. Magyar Közvéleménykutató Intézet. Bp., 1991. 23-54., 92-111., 241-263., 371-400.
- Angelusz R.-Tardos R.: A kapcsolathálózati erőforrások átrendeződésének tendenciái a kilencvenes években. In: Társadalmi Riport. 1998.
- Bourdieu, P: Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke. In: Angelusz R. (szerk.): A társadalmi rétegződés komponensei. Új Mandátum Könyvkiadó Bp., 1999. Pp. 156-177
- Csizmadya, A. – Csurgó, B. – Kovách, I. – Megyesi, B. (2017): Területiség és társadalmi integráció. In: Kovách, I. (szerk.): Társadalmi integráció. Az egyenlőtlenségek, az együttműködés, az újraelosztás és a hatalom szerkezete a magyar társadalomban. MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Szociológiai Intézet Belvedere Meridionale Kiadó. pp. 183-213.
- Dávid, B. (2010): Társas kapcsolatok- a kirekesztődés dimenziói. In Kóczé A. (szerk.) Nehéz sorsú asszonyok feketén fehéren. Roma nők munkaerő-piaci és megélhetési lehetőségei két kistérségben. Budapest: MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségi Kutatóintézet, pp. 95–112.

- Dávid, B. – Huszti, É. – Lukács, Á. (2016): A társas kapcsolatok jelentősége a társadalmi integrációban. In. Dr. Kósa Zs. (szerk.): Helyzetkép a magyarországi romákról. Debreceni Egyetemi Kiadó. Pp. 67-86.
- Dávid B. - Huszti É. - Vajda K. (2012). Strong tie, weak tie and in-betweens: a continuous measure of tie strength based on contact diary datasets. *PROCEDIA - SOCIAL AND BEHAVIORAL SCIENCES* 79:(6) pp. 38-61. (2013)
- Granovetter, M. (1982): A gyenge kötések ereje. A hálózatelmélet felülvizsgálata. In: Angelusz R. – Tardos R. (szerk.) 1991. Társadalmak rejtett hálózata. Budapest: Magyar Közvéleménykutató Intézet 371-400.
- Hajdu, G. - Megyesi, B. (2017): Társadalmi tőke és társadalmi integráció. In: Kovách, I. (szerk.): Társadalmi integráció. Az egyenlőtlenségek, az együttműködés, az újraelosztás és a hatalom szerkezete a magyar társadalomban. MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Szociológiai Intézet Belvedere Meridionale Kiadó. pp. 155-182.
- Huszti, É. (2015a): Megismer-hetem: a személyes kapcsolathálózat feltárásának új formája : kapcsolati napló. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó.
- Kmetty, Z. – Koltai, J. (2016): Státuszélerés, társas támogatás, társadalmi törésvonalak. A kapcsolathálózati integráció aspektusai. *socio.hu* 2016/3 DOI:10.18030/soci.hu.2016.3.1
- Kovách Imre (szerk.) Társadalmi metszetek. Napvilág Kiadó Kft., 2006
- Kovách, I. (szerk.): Társadalmi integráció. Az egyenlőtlenségek, az együttműködés, az újraelosztás és a hatalom szerkezete a magyar társadalomban. MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Szociológiai Intézet Belvedere Meridionale Kiadó.
- Messing, V. (2006): Lyukakból szőtt háló: háztartások közötti támogató kapcsolatok roma és nem roma szegények körében. *Szociológiai Szemle* 2006/2. 27-34.
- Messing, V. – Molnár, E. (2011): Bezáródó kapcsolati hálók: szegény roma háztartások kapcsolati jellemzői. *Esély*, 2011/5. 47-74.
- Mérei F.: Közösségek rejtett hálózata. Osiris. Bp., 1998.
- Sík, E. (2012): A kapcsolati tőke szociológiája. Budapest: Eötvös Kiadó.
- Utasi Ágnes (szerk.). Társas kapcsolatok. Gondolat. Bp., 1991
- Utasi Ágnes (2002): A bizalom hálója. Mikrotársadalmi kapcsolatok, szolidaritás. Új Mandátum, Bp.

TANTÁRGYI TEMATIKA

A tantárgy címe:

Alkotmányos demokrácia, Civil társadalom

A tantárgy kódja: BTSZ133MA-K3**A szak megnevezése (N/L): Nappali****Az oktató neve: Dr. Szarvák Tibor****A tantárgy oktatási céljainak lényegi összefoglalása**

A tárgy oktatása során a hallgatók megismerkednek azokkal a területi / ágazati szereplőkkel, amelyek tevékenységükkel meghatározzák / befolyásolják a térség és a közösség élethelyzetét. Áttekintjük a szervezet fejlődési fokozatokat (mozgalmakból, szervezetek); az alakulás és a ciklikus fejlődés nehézségeit (partnerségben vagy egyedül), foglalkozunk a terület mérhetőségi mutatóival, a roma női közösségek alakulásának nehézségeivel, a civileket támogató hálózat aktoraival.

A kurzus során a hallgatók (formális és nem formális módon) megismerik – a témához kapcsolódó – állampolgári-közösségi és szervezeti viselkedés/cselekvés/tervezés főbb motívumait, jellegzetességeit.

A félév tematikája

A félév folyamán tárgyalt főbb témakörök:

1. A konfliktusok és társadalmi mozgalmak a jól-lét kontextusában: elméleti és módszertani keretek
2. A modern állam területi politikája; A „jó állam” működése, az „Ideális járás”
3. Mozgalomból szervezet, Jó példák, jó gyakorlatok
4. Partnerség (együtt vagy külön?); támogatás, hálózatok
5. Civilek a KSH tükrében
6. Közösségek a szegregátumban.
7. Közösségek a szegregátumban / egyesületi jó gyakorlatok

Értékelés

- A kurzus kollokviummal zárul,
- Aktívítás
- A félévet lezáró jó gyakorlat bemutató:

A témakörhöz kapcsolódó beadandó, civil jó gyakorlat bemutató.

Kötelező és ajánlott irodalom

http://www.kodolanyi.hu/jol-let/images/tartalom/File/publikaciok/5_kjf-beliv-j.pdf

<http://akfi.uni-nke.hu/szakmai-kiadvanyok>

Jó Állam jelentés

Jó állam mérhetősége

MaHolnap - Társadalmi Felzárkózási Periodikák 1-2 szám

<https://tamogatottfejlesztések.szgyf.gov.hu/2014-20/index.php/kommunikacio-7/hirek>

A non-profit szektor legfontosabb jellemzői:

<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/nonprofit/nonprofit17.pdf>

